

реквізити адресата, стиль викладу, порядок оформлення вимог, належність додатків тощо). Крім того, дія критичного мислення може проявлятися і в тому, який стиль юрист обере для співпраці з клієнтом, який метод розв'язання правової ситуації запропонує. Адже з теорії кожному юристові відомо як про судовий порядок розгляду справ так і про альтернативні способи вирішення спорів. І лише з тривалою практикою набувається вміння адекватно та професійно реагувати в кожній індивідуальній справі.

Застосовуючи критичне мислення, юрист має змогу відносно об'єктивно оцінити власні та сторонні думки, визначити слабкі та сильні сторони ситуації, зважити власні сили та перспективи опонента. Зрештою, гнучкість та швидкість мислення є запорукою ефективного реагування в ситуації, що склалась. Якщо людина виявляє здатність фільтрувати інформацію та ідеї і, відповідно до нових висновків приймати нові, самостійні рішення, вона здатна сформулювати власний професійний стиль, модель практичної поведінки. В свою чергу, це забезпечує високу конкурентоспроможність такого професіонала на ринку послуг, в тому числі і юридичних.

Науковий керівник
проф. Фірсова Л.В.

Климовська А.Г.

Національний університет «Чернігівська політехніка»

КОМУНІКАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНОГО ПОРОЗУМІННЯ В ЦИФРОВУ ДОБУ

Актуальність теми дослідження не викликає сумніву, оскільки соціальна реальність цифрової доби є складною та неоднозначною: з одного боку створює безліч нових можливостей для самореалізації особистості та суспільного поступу, а з іншого – загострює суспільні ризики та конфлікти.

Стан дослідження теми. Різні аспекти теми соціальної ролі комунікації досліджували філософи, психологи, соціологи, лінгвісти. Серед них – Дж. Утсон, Л. Виготський, Ч. Кулі, М. Каган, В. Курбатов, О. Леонтьєв. Дж. Мід. Методологічний інструментарій дослідження соціального порозуміння та соціальної взаємодії містять роботи О.Найдьонова, С. Сахно, А. Фурмана. Питання нової – цифрової – соціальної реальності розробляли З.Бауман, У.Бек, С.Гантінгтон, Е.Тофлер та ін.

Попри зацікавленість якоюсь окремою стороною людської комунікації, вчені були одностайними у висновках про суспільну значущість комунікації як механізму підтримки взаємовідносин людей. Разом з тим, осмислення її як інструменту соціального діалогу в цифровий час в наукових працях висвітлене недостатньо.

Мета нашої розвідки – окреслити роль комунікації як засобу соціального порозуміння в цифрову добу.

Основний виклад матеріалу. Комунікація – це процес обміну інформацією між двома або більше особами, який відбувається за допомогою вербальних або

невербальних засобів. Мета даного процесу – це отримати та передати інформацію іншим. У широкому значенні комунікація – це процес взаємодії та способи спілкування за допомогою яких отримується та передається інформація від однієї до іншої людини.

Завдяки комунікації у людини формується словниковий запас, мислення, розвивається інтелект, пам'ять, чіткість мовлення. Чим частіше людина взаємодіє із іншими, тим краще у неї розвивається інтелектуальне та креативне мислення, їй легше знайти спільну мову та висловити свої думки та емоції.

Процеси цифровізації та діджиталізації змінюють характер соціальних процесів, інститутів, комунікації, позначаються на всіх без винятку сферах людського життя (політиці, економіці, освіті, культурі). Звернемо увагу на те, якими є наслідки впливу цифрової доби на мислення людини:

- 1) ослаблення розуміння зв'язку і розрізнення знака і символу з дійсністю;
- 2) зникнення вміння читати, розуміти, запам'ятовувати складні тексти;
- 3) ослаблення пам'яті: зрозуміти і запам'ятати складніше, ніж знайти інформацію в інтернеті і її «загуглити»;
- 3) порушення здатності робити логічні висновки;
- 4) втрата здатності швидко переходити від мислення до діяльності і навпаки;
- 5) зникнення розуміння відмінностей між інформацією науковою, квазінауковою і медійною;
- 6) широке розповсюдження плагіату як заміни власних інтелектуальних зусиль» [1].]

Такі процеси позначаються також на здатності людини до комунікації, адже коли на перший план виходить «кліпове» мислення та «мозаїчне» сприйняття реальності, надвичайно актуальною у зв'язку з цим стає тема порозуміння між людьми як необхідної умови ефективної взаємодії людей, узгодження їх діяльності у суспільстві.

Розділяємо думку вітчизняних вчених за якою «розуміння – це суто людське надбання, яке реалізується засобами комунікації за допомогою мови і мовлення, міміки і жестів, виразних рухів і дій, діянь і вчинків» [2, с.79.]. Під соціальним порозумінням науковці розуміють «осягнення свідомістю значення того чи іншого явища, його місця і функцій у світі, мисленнєве прийняття смислових згустків та образів про довкілля, людське буття і саму особистість» [2, с. 80].

Роль комунікації у плані сприяння соціальному порозумінню вбачаємо у реалізації нею у цифровий час таких функцій:

- передачі в цифровому середовищі достовірної, невикривленої інформації;
- формуванні критичної оцінки соціальних явищ та процесів;
- стимулюванні людини до суспільно-корисної діяльності та соціальної активності (в т.ч. шляхом соціального гуртування через соціальні мережі).

Таким чином, комунікація в цифрову добу може стати дієвим інструментом порозуміння та соціального діалогу. Розробка цього питання є перспективним напрямком дослідження, особливо з огляду на сферу майбутньої професійної самореалізації авторки – соціально-правовий захист населення.

Список використаної літератури

1. Бахтіна Г. Комп'ютеризація суспільства та проблема «кліп-мислення». URL: <https://kpi.ua/en/1102-7>. [доступ: 20.10.2021]
2. Фурман А., Мацюк Р. Соціальне порозуміння як предмет соціогуманітарного дослідження. Психологія і суспільство: спецвипуск. 2013. С. 79–81.

Науковий керівник
канд., філософ.н., Шакур Н.В.

Климюк А.В.
КЗВО «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради
Науковий керівник – ст. викл. Хомюк Н.В.

ПРОБЛЕМНІ СИТУАЦІЇ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Проблемне навчання є не лише інструментом розвитку учнів, а й інструментом удосконалення творчих здібностей вчителів. Основна відмінність проблемного класу від традиційного полягає у змісті та характері організації вчителем пізнавальної діяльності учнів, які передбачають особливу взаємодію навчальних проблем, проблемних завдань і проблем. Крім того, ядром проблемного навчання є загальний процес спільної продуктивної взаємодії вчителя та учнів, що включає виявлення учнями проблем і відкриття знань у процесі розв'язування проблем, а також застосування методів відкриття для виконання нових навчальних завдань. Учителі можуть обрати один із багатьох можливих варіантів проблемного навчання відповідно до особливостей власної педагогічної діяльності, індивідуальних здібностей учнів, рівня розвитку класного колективу.

Організація процесу навчання природознавства в початкових класах здійснюється за допомогою продуктивних методів і репродуктивних (спонукально-репродуктивний і інформаційно-рецептивний)

Метою мотиваційно-відтворювального методу є відтворення здобуття та застосування знань за певною моделлю вчителя. Показ навчального матеріалу може здійснюватися в процесі переказу прочитаного, вправи за зразками, використання книг, розбору таблиць, моделювання за певними правилами. Оскільки реалізація діяльнісного методу на моделі вчителя вимагає застосування знань про предмети та явища, можна забезпечити вищий рівень володіння ними у знайомих чи подібних ситуаціях.

Тому в продуктах спонукально-репродуктивних методів формуються навички, закріплюються (за певних умов) набуті знання, засвоюються нові знання про навколишній світ.

Інформаційно-рецептивний метод – це інформація, яку вчитель передає різними методами, а учні сприймають, усвідомлюють і записують цю